

Sygn. akt I ACz 460/15

POSTANOWIENIE

Dnia 10 lipca 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Rzeszowie I Wydział Cywilny w składzie następującym

Przewodniczący: **SSA Anna Gawelko**

po rozpoznaniu w dniu 10 lipca 2015 r.

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa **S. M.**

przeciwko **(...) Company SE z/s w R., Lotwa**

o zapłatę

na skutek zażalenia powoda

na postanowienie Sądu Okręgowego w Rzeszowie

z dnia 8 maja 2015 r., sygn. akt I C 628/15

p o s t a n a w i a:

zmienić zaskarżone postanowienie i zwolnić powoda od kosztów sądowych ponad kwotę 1.000 zł (jeden tysiąc złotych),
zaś w powstałym zakresie wnioszek oddalić.

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem Sąd Okręgowy w Rzeszowie oddalił w całości wnioszek powoda o zwolnienie od kosztów sądowych w sprawie.

W uzasadnieniu orzeczenia Sąd wskazał, że powód dochodzi od pozwanego kwoty 100.000 zł z tytułu zadośćuczynienia oraz kwoty 50.000 zł tytułem odszkodowania za znaczne pogorszenie sytuacji życiowej w związku ze śmiercią matki. Nadto przedstawił analizę jego sytuacji rodzinno-majątkowej, z której wynika m.in., że posiada dom o wartości ok. 300.000 zł oraz uzyskuje wynagrodzenie za pracę w kwocie 1.916,30 zł netto miesięcznie. Dodał, że wydatków w zakresie telewizji cyfrowej i Internetu nie można zaliczyć do niezbędnych, a nadto przed wytoczeniem powództwa pozwany przyznał mu kwotę 19.312,28 zł z tytułu zadośćuczynienia, odnośnie której powód nie wskazał aby ją chociażby w części wydał.

W tych okolicznościach Sąd Okręgowy uznał, powołując się na poglądy doktryny i orzecznictwa, że powód jest w stanie bez uszczerbku dla własnego utrzymania ponieść koszty sądowe w całości, w tym opłatę sądową od pozwu.

Jako podstawę prawną rozstrzygnięcia Sąd powołał przepisy art. 102 ust. 1 i art. 101 ust. 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych.

Powód złożył zażalenie na powyższe postanowienie domagając się jego zmiany i zwolnienia go w całości z obowiązku ponoszenia kosztów sądowych, ewentualnie uchylenia zaskarżonego postanowienia i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Rzeszowie.

W zażaleniu skarżący zarzucił:

- obrazę przepisów prawa procesowego, która miała wpływ na treść zaskarżonego postanowienia, a w szczególności art. 233 k.p.c. poprzez brak wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego i dokonanie jego oceny z pominięciem okoliczności, które wskazywałyby na konieczność zastosowania przepisu art. 102 ust. 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych,
- naruszenie prawa materialnego, tj. art. 102 w/w ustawy poprzez przyjęcie, że powód jest w stanie ponieść koszty sądowe bez uszczerbku utrzymania koniecznego dla siebie i rodziny, mimo iż koszty te w znacznym stopniu przekraczają jego możliwości finansowe.

W uzasadnieniu zażalenia wnioskodawca odniósł się do swojej sytuacji majątkowej wskazując, że całość swojego wynagrodzenia przeznacza na zaspokojenie podstawowych potrzeb gospodarstwa domowego m.in. na rachunki i opłaty za dom, żywność, środki czystości, lekarstwa odzież, drobne remonty domu i utrzymanie obejścia. Nadto podniósł, że konieczność przeznaczenia dużej części uzyskanej tytułem zadośćuczynienia kwoty na pokrycie opłat sądowych podważa cel i funkcję tego świadczenia.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje :

Zażalenie powoda zasługuje na uwzględnienie jedynie częściowo, tj. w zakresie kosztów sądowych ponad kwotę 1.000 zł.

Należy podkreślić, że postępowanie sądowe jest co do zasady odpłatne, a sąd nie podejmuje żadnej czynności na skutek pisma, od którego nie została uiszczona należna opłata (art. 126² § 1 k.p.c.). Zwolnienie od kosztów sądowych osoby fizycznej (art. 102 ust. 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych; Dz.U. z 2014 r., poz. 1025, z późn. zm.), jest więc odstępstwem od tej zasady, w interesie osób słabszych ekonomicznie, umożliwiając im realizację konstytucyjnego prawa do sądu (art. 45 ust. 1 Konstytucji). Przy czym uwzględnienie wniosku o zwolnienie od ponoszenia kosztów sądowych następuje po rozważeniu przez sąd okoliczności odnoszących się do stanu rodzinnego, majątkowego, dochodów i źródeł utrzymania osoby ubiegającej się o zwolnienie. Opłaty sądowe stanowią rodzaj danin publicznych i zwolnienie od nich stanowi odstępstwo od konstytucyjnego obowiązku ich powszechnego i równego ponoszenia, wynikającego z art. 84 Konstytucji RP. Dlatego też zwolnienia mogą być stosowane, gdy istnieją uzasadnione powody do przerwania ciężaru dotyczącego danej osoby na współobywateli. Z ich bowiem środków pochodzą dochody budżetu państwa, z których pokrywa się koszty postępowania sądowego w razie zwolnienia strony z obowiązku ich ponoszenia. Zwolnienie od kosztów sądowych winno być zatem udzielane wyjątkowo, w szczególnie uzasadnionych okolicznościach, osobom nie mającym jakichkolwiek możliwości opłacania tych kosztów. (tak też Sąd Najwyższy w postanowieniu z 19.03.2010 r., II PZ 34/09, LEX nr 603836).

Sąd Apelacyjny, mając na uwadze powołaną wyżej argumentację i treść art. 102 ust. 1 w zw. z art. 101 ust. 1 i 2 w/w ustawy, uznał że sytuacja powoda (szczegółowo opisania przez Sąd Okręgowy w uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia) przemawia za częściowym zwolnieniem go z obowiązku ponoszenia kosztów sądowych w sprawie, tj. ponad kwotę 1.000 zł.

Za powyższym przemawia fakt, że powód wprawdzie posiada dom i uzyskuje stałe wynagrodzenie, a nadto pozwany przyznał mu tytułem zadośćuczynienia w/w kwotę. Nie mniej jednak posiadany przez niego dom nie jest nowy i wymaga stałych nakładów. Kwota wynagrodzenia, w ocenie Sądu, pozwala zaś na pokrycie podstawowych potrzeb powoda, co zresztą potwierdzają wyszczególnione przez niego wydatki. Tym bardziej, że prowadzi samodzielnie gospodarstwo domowe i koszty związane z utrzymaniem domu jest zmuszony pokrywać sam. Odnosząc się zaś do wydatków na telewizję i Internet to należy stwierdzić, że gdyby nawet przyjąć, że nie są to niezbędne wydatki, kwoty wydatkowane na ten cel nie pozwoliłyby powodowi na realne, istotne zaoszczędzenie środków na pokrycie kosztów sądowych.

Poza tym powód wprawdzie nie podał, czy i ewentualnie jak wydatkował otrzymaną od pozwanego kwotę z tytułu zadośćuczynienia, w swym oświadczeniu w pozycji „oszczędności” podał jednak, że ich nie posiada.

Brak jest zaś podstaw do kwestionowania treści tego oświadczenia. Dodatkowo należy podzielić częściowo argumentację powoda, że konieczność przeznaczenia tych środków na poczet kosztów sądowych w istocie podważałoby cel i funkcję zadośćuczynienia, zwłaszcza w kontekście sytuacji majątkowo-rodzinnej powoda.

W tym stanie rzeczy Sąd Apelacyjny uznał, że powód jest w stanie pokryć koszty sądowe w sprawie jedynie w zakresie kwoty 1.000 zł, co uzasadnia zwolnienie go od pozostałej części kosztów na podstawie art. 102 ust. 1 w zw. z art. 101 ust. 1 i 2 w/w ustawy.

Z tych też względów Sąd zmienił zaskarżone postanowienie w sposób wskazany wyżej na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c.